

Szerkesztőség

Arad, Acser-palota.

Kiadóhivatal

Bula Regele Ferdinánd 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycím: Közlöny, Arad

Telefonszám

Szerkesztőség és kiadóhivatal
154.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF.

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Égés évre ... .. 800 Lel
Fél évre ... .. 800 Lel
Negyed évre ... .. 150 Lel
Havonta ... .. 60 Lel

Művelődési díjazású szerint
Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 3 lej, vasárnap
4 lej. Beuorogtiban 50 baniva
több.

Román képviselők külföldi tanulmányuton.

Bucurestből jelentik: Az erdélyi nemzeti párt egyik csoportja elhatározta, hogy tanulmányi kirándulásokat rendez a szomszédos államokban. A képviselők Lengyel országot, Ausztriát, Csehszlovákiát és Bulgáriát fogják felkeresni. Minden országban kétheti tartózkodást terveznek. A kérdéses államokban a közintézményeket, a modern gazdasági és politikai berendezkedések kérdését fogják alapos tanulmányozás tárgyává tenni.

Új devizarendelelet Magyarországon.

Budapestről táviratozzák: Legközelebb új devizarend lép életbe, amely szerint a kereskedő napiár folyamatosan azonnal fizetheti az áruért a devizát. Arról van ugyanis szó, hogy az új rend életbeléptése után lehetővé teszik az igénylőknek, hogy a szükséges deviza árát azonnal lefizethessék magyar koronában a fizetés napján érvényes devizaárfolyamon. Ezzel szemben a Jegyintéző kötelezi magát, hogy a külföldi eladónak áruja ellenértékét bizonyos határidőn belül kifizeti. A határidőt az illetékesek két-három hónapban akarják megszabni. A valuta zuga forgalma ezzel talajt veszítené.

Románia iparosai a vámtarifá rendezésért.

Bucurestből jelentik: A romániai iparosok erdélyi és bánáti szervezete Bucurestiben gyűlést tartott, amelyen a behozatali vámtarifák rendezése ügyében tárgyaltak. A gyűlés, amelyen Dr. Farkas Mozes elnökölt, helyeselte a regát belüli iparosok állásfoglalását az új vámtarifák rendezése tekintetében. Ebben a szellemben beszélt a Gyapjuipar részéről Tolnai és a resinál művek nevében Lendvai. Hosszabb beszéd után az elnök Dr. Farkas dr. felhívta a csatlakozó területek megbízottait, hogy irjanak alá egy nyilatkozatot, amelyben az eddigi árak megtartását kéri és amelyben ki mutatják, hogy csak így marad meg a piacon a meglehetősen kedvező állapot, különben elárastják külföldi gyártmányokkal az országot. A nyilatkozatban felhívják a kormány figyelmét annak szükségességére, hogy az iparos szervezeteket meg kell hallgatni az új vámtarifákat megállapító bizottságnak, hogy ezáltal az egyes iparágak véleményét megismerjék, méltányolják és alkalmazzák.

Az aradi színházéges részletei.

(A kéményből keletkezett a tűz. — Egy hét alatt helyreállítják a színpadot. Izgalmas jelenetek oltásközben.)

(Saját tudósítónktól.) Szerdán éjjel tizenkét óra után villámgyorsan terjedt el a hír a városban: **Ég az aradi színház!** A kávéházakban és vendéglőkben nyugodtan ülő emberek rémülten ugráltak fel helyeikről, döbbent futott végig a nagy lakóközön és az első pillanatokban senki sem akarta elhinni a rémhírt, hisz még egy órával ezelőtt ért csak véget a Vanja bácsi premierjének az előadása. A hírek valódságát azonban már percek múlva alkátamasztotta az uccán posztoló rendőrszemélek színtelen sípolása, akik leadták társaiknak a vészjeleket, majd felharsant a városi tűzoltóság kiérkezése, vágató kocskák robaja dörbörgött bele a csendes éjszakába és az emberek rövidesen meggyőződhetek arról, hogy a hírek nem voltak túlzottak: az aradi színházban tényleg tűz támadt. Percek alatt valóságos embergyűrű vette körül a színház Str. Colonel Pirici (Vörösmarty-uccai) frontját, sápadtarcu ijedt színeszek és színésznők tördelték kétségbeesetten kezüket, hiszen egyetlen vagyontűk, a garderobjuk van benn a színházban, közvetlen a színpad melletti öltözőkben és a színpad akkor egy lángtenger volt. Percek múlva megszólalt a gőzfecskendő szirénája és megkezdődött a nagy harc a tűz és a víz között. Az aradi városi színház égéséről és a sikerült oltásról az alábbi eredeti tudósításunk számol be:

Észreveszik a tüzet.

A pontos megállapítás szerint éjjel tizenkét órakor süri füstgömbölyagok törtek elő a tető bádoglemezei és a harmadik emeleten levő ablakok mögül. A levegőt égett rongy szaga töltötte meg és az uccán járók figyelmesek lettek a furcsa szagra. A járóelők eleinte azt hitték, hogy a Városi kávéház fölötti kémény füstöl erősen, de a déli felől fuvó szél egyre jobban csapta le a füstöt, aminek gyanús szaga veszélyt sejtetett. Az éppen arra sétáló Bugnaru színtársulat vezetője észlelte az

jelét és a vészjeleket. Intenzív sípolás sivitott bele az éjszakába, egyik órseméntől a másikig ment a dupla sípjelzés és szinte másodpercek alatt juttott a tűzoltókat irány. Mihajlovics tűzoltóparancsnok vezetése mellett a tűzoltóság készsége ugyszólván percek alatt ért a színházhoz. Csakhamar előkerült Brattoianu huszár őrnagy, aki éppen akkor tartott hazafelé, azonnal felrohant a színház irodába, telefonált az Astragyári tűzoltóságnak és telefonált a várba katonai segítségért. — Az első percek izgalmaiban ez a derék magasrangú katonatiszt ragadta magához az intézkedést és az ő ésszerű intézkedéseinek köszönhető, hogy a hatalmas veszedelem elfojtására azonnal előkerült a szükséges emberi erő. A Közlöny több munkatársa éppen a Városi-kávéházban időzött a tűz kitörésének pillanatában és azonnal a tűz színhelyére futottak. A veszedelemről szerzett első impresszióinkat már csak jóval lap-

zárta után sikerült a lapban elhelyezniük. A Közlöny munkalársai az első pillanattól kezdve a tűz színhelyén tartózkodtak, mindegyik ott voltak a tűzoltók mellett fenn a tetőn, a színpadon és a leg részletesebb tudósítással számolhatunk ma erről a szerencsére beküzdött tűzkatasztrófáról.

Csakhamar megérkeztek az égő színházhoz dr. Robu János főpolgármester, Zádor Imre géptüzemigazgató, aki azonnal telefonált a vízművekhez, hogy biztosítsák a szükséges vízellátást a fecskendők részére, ez a víztorony elzárásával meg is történt. Értesítették Georgescu János prefektust, aki szintén azonnal a tűznél termelt, majd megjelentek Manu tábornok, Filotti Zamfir rendőrprefektus, Andreescu rendőrigazgató, nagy rendőri készséggel és Stelanescu őrnagy tüzparancsnok, tisztek vezetése mellett egy század katonaság, amely elzárta a környező uccákat és segedkezett az oltásban.

Megérkezik a tűzoltóság.

Mint fentebb jeleztük, a tűz észrevétele után alig néhány perc múlva Mihajlovics főparancsnok vezetésével hatalmas sípolással megjöttek a tűzoltók és azonnal az oltáshoz fogtak. Pillanatok leforgása alatt ki voltak göngyöltve a tömlők, összekapcsolva... a tűzoltók felrohantak az emeletre a tömlőkkel és megkezdődött az oltás. Ez azonban nagyon lassan haladt. Gyenge volt a víznyomás, röviden a létrák és nyilvánvalóvá lett, hogy a gőzfecskendő nélkül nem érnek el semmit. Az első pillanatokban ugyanis csak az állandó készség vonuk ki. Meg kell vallani, hogy ez renakivül gyorsan történt. Az első rendőri vészszíjelzés után két percre már a színháznál voltak a tűzoltók. Pár egykor érkezett meg az önkéntes tűzoltók gőzfecskendője, amik hét perc alatt sikerült működésbe hozni és teljes erővel megkezdődött az oltás.

tűzoltók már a tűz első percelben csaknem valamennyien megjelentek és a tűzoltók gyorsasága tökéletesen ellensúlyozta azokat a nehézségeket, amiket a tökéletes felszerelés és egyéb technikai kedetlegességek és akadályok támasztottak.

A szomszéd házak ablakai sorra kinyíltak, kíváncsi éjjeli toalettes alakok bámulták a szomszédos színházépületre. Az uccán hatalmas embertömeg hullámzott fel s alá, az éjszakázó Arad alakjai mind kitódultak a tűzhöz, de minden környékből ember gyorsan felöbörködött és rohant ki az uccára. Izgatott kiabálások, vezényszavak, a gőzfecskendő tompa möraja, majd a gép szirénájának kísérteties zuga, közbe beleszó a Minorita-templom félrevert hangjainak kongása. Mindenki izgatottan magyaráz a szomszédjának, mindenki mérlegel a tűz esélyeit, kritizálja a tűzoltási eljárást. A katonaság és a rendőrség négy sorban áll a színház körül,

mert az embertömeg formálisan akadályozza az oltási munkálato-
kat. A rendőrséget Micsurita, Jan-
cu, Draghiciu, Miadin, Schiopu és
a többi a helyszínen azonnal meg-
jelent rendőrtisztek irányítják és
percek alatt helyre van állítva a
rend, a tűzoltók szabadon dolgoz-
hatnak és az ucca segít az oltás-
ban és mentésben. *Stana Trajan*
rendőrtiszt formált tűzoltói mun-
kát végez. Megjelent még a hely-
színen *Popescu Haralamb* szigu-
rancafőnök valamint *Stauber An-
dor* ügyeletes hatósági orvos vala-
mint dr. Fikker Károly főügyész.

Kezdetét veszi az oltás.

A tűzoltók tömővel kezükben
felrohantak a lépcsőn a veszély-
ben forgó ruhatar felé, majd a zsi-
nórpadlásra rohantak. Itt már ha-
talmatlan lángok csapódtak ki és né-
hány perc alatt kiderült, hogy a
zsinórpadlás és az ott levő díszle-
tek és hátterek menthetetlenek.
Most már csak arról lehetett szó,
hogy a tüzet elfojtsák, továbbter-
jedését megakadályozzák. A mun-
kát az első pillanatban nagyon
megnehezítette, hogy nem állott
"elég víz a tűzoltóság rendelkezé-
sére és így nem tudták a tűz tész-
két elérni, ami a tető közelében a
csigánál volt, de *Zádor Imre* gép-
üzemigazgató gyors intézkedése
megítette hatását, egyszerre ha-
talmatlan áradatban tolt a víz a
tűz léskére, a szomszédos, már
szinte izzó falakra és egy tömlő a
díszletraktárt árasztotta el a víz
sugarakkal, nehogy ott kigyullad-
hasson. Szerencsére ide nem ka-

pott át a tűz. Azt mindenki tudta,
hogy ha a díszletraktár meggyul-
lad, az egész épület el van vesz-
ve, mert a sok vékony deszkát,
vásznat és papirost tűz fecskendő
sem tudná eloltani. A veszély ak-
kor kezdett enyhülni, amikor meg-
érkezett a gőzfecskendő. Most
már volt elég víz és biztos volt,
hogy a tűz lokalizálása csak órák
kérdése. A tűzoltóság emberfeletti
munkáival dolgozott. Különösen ki-
tuntette magát az oltásnál *Roser-
feld* önkéntes tűzoltó és *Scharcz*
lakatos, akik ingujban csuromvíze-
sen dolgoztak a legnagyobb ve-
szély közepette.

A szinpadot kezdettől fogva
erős vízugarak alá vették. Éjjel
egy órakor kirohant egy civitru-
hás férfi a színház kapujából „Ég
a szinpad” kiáltással. A tömegből
ekkor néhányan mindenáron be-
akartak hatolni a szinpadra, amit
az ajtónál álló rendőr megakadár-
lyozott. Csakhamar kiderült, hogy
a szinpad nem ég. A zsinórpadlás
ról üszkös és égő deszkálarabok,
paraszak estek a szinpadra ami
ott is veszélyessé tette a helyze-
tet. A bárszony függőnyt állandóan
locsolták nehogy meggyuladhas-
son. A színház folyosóján tartó-
zkodott *Róna Dezső* direktor, aki
egész idő alatt a kezeit tördelte
kétségbeesésében. *Roba* főpolgár-
mester indítványára a folyosóról
a nézőtérre rohantak, hogy meg-
nézzék, nincs-e veszélyben. A né-
zőtérben minden rendjén volt, a ve-
szély legcsekélyebb jele sem mu-
latkozott.

A tűzoltóknak lázas és életve-

szedelemmel járó munkája köz-
ben felfokozott után, felhangzott a
rémiált kiáltás:

„Nem lehet folytatni a tűzol-
tást. A villany két tűzoltót a
földhöz vágott”

— Kikapcsolni a vezetékét —
adta ki a parancsot *Mihajlovics*
Gyula tűzoltófőparancsnok. A pa-
rancs szájról-szájra járt, keresték
a világosítót, hogy a villanyt ki-
kapcsolja, de az nem volt sehol-
sem található. Az történt ugyanis,
hogy a zsinórpadlásra és a szinpa-
don keresztül húzódozó villanydró-
tokról legett a burkolat, a drótok
az átmedvesedett részekhez értek.

Egy óra a harmadik emeleten a tűzoltók között.

Fenn a színház harmadik eme-
letén, ahol a prózai darabok em-
lékpróbája szokott lenni, a vastag
falban egy embermagasságu nyí-
lás van, amit vasajtó zár el a zsi-
nórpadlástól. Az égő zsinórpadlást
csak erről a helyről lehet megkö-
zelíteni és erről a pontról folyt a
legintenzívebb oltási munka. *Bá-
lint* őrmester négy tűzoltóval szin-
te emberfeletti munkát végez,
hogy a vízugarakkal megközelít-
hesse a lángtengert. A tűzoltók
csuromvízesek a tömlőkől kifára-
dó víztől, szemüket csipi a füst, de
percig sem távoznak el, csak né-
hány pillanatra jönnek ki, hogy
megtoldják a csöveket, hogy lé-
pésről-lépésre közelebb férkőzhes-
senek a zsinórpadláshoz. *Bálint*
tűzoltóőrmester úgy dolgozik,
mint egy hős, nem kiabál, nem ide-
geskedik, minden veszélyeztetett

amely a legjobb áramvezető. Két
tűzoltó munka közben megka-
paszkodott egyik travezba és az
áram a földhöz vágta és erősen
megrázta őket, de szerencsére
nem történt egyéb bajuk. Senki
sem mert vállalkozni az áram ki-
kapcsolására. A Közlöny munka-
társa mikor tudomást szerzett az
esetről *Fejes János* ügyeletes tűz-
oltóval és *Ferenczy László* CFR.
tisztviselővel lement a színház
pincéjében lévő főkapcsolóhoz és
a vezetékét kikapcsolta. Ebben a
pillanatban sötétség borult a szin-
padra és a tűz oltása villanyzseh-
lámpák és kézilámpák segítségé-
vel folyt tovább.

ponton ott van, végigfut a tömlő-
vel a kezében a harmademeleti zsi-
nórpadlás vaserkelyén és ott a szé-
dülő magasan, a lángtengerben
álló szinpadon az égő zsinórpadlakok
között ostromolja emberével a
tüzet szüntetőül. Káprázatosan
pokoli tüzijátékhöz hasonlít a szin-
pad; a négy emeletnek megfelelő
magasságból hullanak le a mélybe
a piros szikrák, a tűzoltók elvág-
ják baltával a háttereket tartó kö-
teleket és óriási robajjal hull le a
szinpadra egy-egy égő erdőhát-
tér, tengerpart, várkastély, föld-
alatti börtön és a jólismert dekorá-
ciók, amiket annyira sok darabban
láttunk már. Négy sugarra ostrom-
olják erről a pontról az égő zsi-
nórpadlást, úgy hull a magasból le
a sok víz, mintha nyári záporosó
verné a szinpadot.

A helyiség fölött van a padlás

A Szentháromság-gyógyszer- tár igaz története.

Irta: *Krudy Gyula*.

1780-ban Beer József Kaje-
tán, aki a hetéves háborút mint
tábori gyógyszerész-laboráns küz-
dötte végig, a Rácvárost és Krisz-
tinavárost elválasztó kapunál meg-
nyitotta a Szentháromság-hoz ci-
mezett patikáját és szerelmi büv-
italokkal kereskedett.

Szerelmi büvital! Van az tán
ma is a patikában, de olyan mély-
re elduzzadott, hogy megtalálni
nem lehet. Beer József Kajetán
gyógyszerész-mester idejében
nagy üvegekben árulták ezt a io-
lyadékat mindenfelé, ahol a sze-
retők és szeretnivalók piros csiz-
mái elkopogtak.

Ugyanebben az időben, amikor
a Görög-ucca sarkán, a régi rác-
templom tornya alatt a pupos pa-
tikáros szerelmi büvitalait koty-
yasztotta, — különböző üvegekbe
a magas nemességnek és külön a
hetivásáros polgároknak — lakott
az Aranykakas-uccában egy gara-
bonciás, aki arról volt nevezetes,
hogy felemelte a köpenye sarkát
és megközmösödött minden leves
egészen Obudáig. Persze csak ak
kor emelte fel a köpenye sarkát,
ha valamiért megharagudott. —
Egyébként békeszerető, liberális
fiatalember volt, akinek egyéb dol-

ga sem volt, mint Beer József Ka-
jetán babonáságai, szerelmi koty-
valékai ellen védelmezni a hisz-
keny polgárokat, azokban a girbe-
gurbá, piros-bánat-lampásos kis-
kocsmákban, amely kocsmákból
már ezidőtájt is bőség volt azok-
ban a városrészekben, ahol sok a
templom; — valamint azon abla-
kok alatt, ahol azért helyezték el
virágos cserepet, hogy elbujhasson
mögötte a lesekedő leány, kíván-
csi asszonyféle. A garabonciás itt
mindig korholta a hiszékenyeket,
akik beveszik Beer József Kaje-
tán kotyvalékait, ahelyett, hogy
ürmösört innának.

Tán a helybéli vendéglősök
ágense volt a garabonciás, vélné a
mai olvasó?

Nem, mert az ablakok alatt vi-
szont arra buzdította az epekedő
fehérmépet, hogy ugorjon ki a vé-
delmező virágcserepek közül és
fusson a tabáni temetőig, ahol a
sirkövek és fejfák bizonyos órá-
ban meglevenednek, hajszos le-
gények, szakállas férfiak alakját
öltik fel... Tán a temetőzési
asztalos megbizottja volt a gara-
bonciát, — mondaná a mai szkep-
tikus halandó? — Nem, Tallér, a
garabonciás volt a legszerencsét-
lenebb szerelmes tizszer akkora
területen, mint amennyire a rác-
templom árnyéka ér. Egy hölgybe
volt szerelmes, aki éjjelkor táncá-
val mulattatta a ledér férfiakat

ki a bors asztal mellett hortyog-
tak, mindemitt, amilyen nagy ez
a világ. A hölgyet Rongyikának
hívták és a hold utolsó negyedé-
ben ott ugrándozott, sikoltozott a
szárnyas egerekkel együtt a rác-
templom tornya körül; a szél mé-
lyen bögzött az alatti uccák-
ban...

De a garabonciás csak tovább
hirdette a szerelmi büvitalok lia-
szontalanságát, anélkül, hogy
eszébe jutott volna őket megpró-
bálni, példig úgy fájt már a szíve,
hogy a tenyerében hordta, mint
valami törött fazekat. Rongyika
minden férfihez, hajóshoz, halász-
hoz, katonához és a gacsos lábú
pékhez elszegődött, mikor ideje
elérkezett, éjjelkor vagy hajnat-
ban. Csak Tallér járt szomjuhozva
a ráctemplom körül; Beer József
Kajetán a patika ajtóba állott és
sapkáját félencsapta.

— Igen, mert az emberek rájö-
tek, hogy a szerelmi büvital az én
patikámban utólréghetetlen, — mon-
dogatta a kúszóbőn, mert a pati-
károsok már akkor is más nyelven
beszéltek, amikor portékáikról
volt szó.

Rongyika most már a suszter-
rellel, szőjártókkal, zsákhorók-
kal és az orrukon is szőrszalakát
viselő kőművesekkel is hozatta a
szerelmi büvitalt a gyógyszerész-
től, de Tallér még mindig nem ad-

ta be a derekát, csak a fogát usz-
korgatta:

— Ugy kell engem szeretnie,
amint vagyok. Büvital fogyasztá-
sa nélkül! — erősödött a hódó
fiatalember.

A patikus szeme napról napra
növekedett, mint a pók a sarok-
ban; a helybéli főtisztelendő pap-
ság alig győzte feloldozni az asz-
szonyságokat és kisasszonyokat,
amikor gyónásukban mindent rá-
fogtak Beer büvitalára, a kocsmé-
rosok az öklüket rázogatták, mert
a boldogtalan, reménytelen szerel-
mes, minden időnek legjobb kocs-
matölteléke szinte végképpen ki-
ment a divatból, mióta orvososága
üvegben árulták a medicinát,
csak a babaasszonyok firtkostak
babonás köpenyegükben a görbe
uccákban és Tallér, az elzüllött fia-
talembert hirdette, hogy még va-
lahaol más városrészekben ismerik
a medicina nélküli szerelmet is.

Beer József Kajetán, a tabám
kapu melletti gyógyszerésztáros rü-
videsen megvette volna az egész
Rácvárost, ha valami esemény
közbe nem jön.

Valami régi utazóládából, szek-
rényből vagy padlásról előbújt
egy fejkötés öregasszonyka, aki
típegő lépteit, édeskes szavait, de
legfőbbképpen mesemondásosan
cifra pántlikáit, szivárványszínű
kendőt, legénybolondító kötényeit
valahonnan a gyógyszerészek el-

és itt szükségállásban öreg házaspár lakik, ezeket semmi sem védi a tüztől, csak a vastag fal. Ijedteni rohannak le minden öt percben:

— Nem kell már pakkolnunk, kérem tüzoltó urak? — kérdezték ijedten.

— Nyugodtan maradjatok! — mondja Bálint őrmester — a tűz nem terjed a színpadnál tovább.

Megrémült színészek mentik a ruhatárt.

Hajléspadtem a Róna igazgató a színház hátsó bejárata előtt, ajkai remegnek, szeméből könnyek törnek elő: Eg a színház... Mellette a rémülettől megdermedt színészek: *Kallós, Sereghy, Ekecs, Darvas, Gyarmaty, Tompa, Győző, Jávör* és a többiek kardalosok, díszítők, színház munkások, *Gonda Ernő* pénztáros és özy, *Gondáné*. A színészek során egy hajkiallás futott keresztül: *A gardrób! A gardrób!* Meg kell ezt érteni: *a színészeknek egyetlen vagyona a ruhatára*. Ha nincsenek ruhái nem kap senki szerződést, ha még oly jó színész is és a sok ruha mind ott van az öltözőkben, ami igazán nincsen messze az égő színpadtól. A színészek lerohantak a folyosóra, felnyitották sorra az öltözőket és hiába volt a tüzoltóság minden megnyugtató kísérlete, felpakolták ruháikat és rohantak ki

lenségeinek a földjéről hozta. Sántat vert a patikával szemközti és a Dunáról jövő szél lobogtatni kezdte a sátorkaróra izléseken akasztott asszonyi holmikat. A szalagok oly hosszan lebegtek, mint a torony árnyéka, a kencők kibomlottak és betakarták az egész városrészt, a kőtenyek meg teltek jószagu rózsákkal.

A sátornak első vevője Tallér volt. Egy rőf pántlikát méretett és Rongyika örömeiben otthagya a fiatal csókákat, amelyek nappal a kis ördögöket helyettesítik a toronyokon; Tallér vállára röppent, mint egy lepke.

— Soha sem iszom többé szerelmi búvitalt! — rebogte és hajába fonta Tallér szalagját.

És Rongyika példáját, mint már az ilyenkor szokás, nyomban követték a városrészt legtisztább, legelőbb hölgyei is, akik eddig a szerelmi bájjal élvezeténél hódoláltak. A rác pecsenyesütők, a hálógók és a világ kezdete óta legdélcegebb kéményseprők nyomban belátták, hogy a női hódítás-hoz inkább illik a szellős, száraz kőteny, mint az alattomos bájjal. Mikor aztán már a helybeli dörbely sem ajánlotta többé a sápadt arcu, emészködő fiatalbereknek Beer József Kajetán találmányát: a patikus ugy összezsugorított, mint egy öreg tarisznya. — Még jódarabig látták őt, amint a küszöbön csalogatólag kevergeti kupicáit rejtélyes italával, de a városrészt Tallér körül csoportosulva, a kis öregasszony pántlikájánál. Mire Beer József Kajetán bánatában elhalálozott.

Sorra érkeznek fel ide erre a veszélyeztetett pontra Zádor gépezemigazgató, Robu főpolgármester, magasrangú katonatisztek, rendőrtisztek, újságírók, színházi emberek. Egy óra tájban már bőkezű lehet a vízben gázolni, a tömlők lyukások és folyik ki belőlük a víz. Már ekkor körülbelül lehetett látni, hogy a tűz és a víz harcában a víz és az emberi energia lesz a győztes.

velle az uccára. A drága ruhákat a közeli Kánya vendéglőben helyezték el, soham azonban haza vitték holmijaikat. A legjobban Rónáné Horváth Mici volt megijedve, mert *vagyontérő drága ruhái, a Pompadour jelmezei és sok fényes operett estélyi ruha mind ott volt óriási szekrényekben a színpad melletti földszinti folyosón*. A direktorné síró görcsök között nyalábolta fel a drága holmikat, majd akadtak segítők és sikerült is minden ruhadarabot kiharcolni az öltözőből és biztos helyre szállítani. Rónáné az ájuláshoz volt közel és fel-le csukló sírás közepette emlegette: *Ég a színház, jaj Istenem!* A színészek ugyeszlóván mind elvitték ruháikat, a drága frakkok, szmokingok, zsaketek és uccai ruhák, a női sziveket mozgásba hozó elegáns bonviváni ruhák mind biztos helyre kerültek. Amikor már minden érték biztos helyen volt, a színészek nekimentek az oltásnak, a bonviván, a tenorista, a hős, a jellem, a táncos komikus, kardalos és sugó mind neki álltak a pumpának és teljes erejükkel szivattyúzták, hisz az ő színházuk égett.

A tüzoltóparancsnok jelentése.

Mihajlovics Gyula tüzoltóparancsnok a színház égéséről a következő jelentést küldte dr. Robu János főpolgármesternek:

— Március 5-én éjjel 12 óra tájban a színház ügyeletes tüzoltója Boda Imre telefonon jelentette, hogy tűz támadt a színház zsinórpadlásán. A tüzoltóság tizenkét óra után 11 perccel tizenhét személyvel vonult ki a tűz színhelyére. Boda Imre tüzoltó előzőleg megtette a legszükségesebb intézkedéseket. A színpadot és a nézőteret elválasztó vasfüggönnyet összehúzták és az emeleti víztömlőből vizsugárt eresztett a tűz fészkeire. A tüzoltóság teljes felszereléssel vonult ki és néhány perc alatt négy tömlő működött a tűz lokalizálásán. Egyik tömlő a színpad uccai bejáratánál dolgozott, a másik a tetőn, kettő pedig a harmadik emeletről öntözte a zsinórpadlásra lángoló gerendákat. Első kötelességünk volt, hogy a zsinórpadlásra kötelekkel erősített díszleteket eltávolítsuk, nehogy azok tüzet fogjanak és ezzel súlyosbit-

sák a veszélyt. A kötelek elvágásával a díszletfüggönyök lezuhantak a földszintre. Az Astra gyári tüzoltók, habár későn érkeztek meg, de rendkívül jó szolgálatot tettek, mert nagyban elősegítették a tűz lokalizálását. Egy óra negyven perckor a tűz fészket sikerült teljesen elszigetelni és 2 óra 30 perckor már biztosítva volt a tűz lokalizálása. A tüzoltóság a rendes tüzország hátrahagyásával 4 órakor vonult vissza a lakományába.

A jelentés végén kérte a főparancsnok a főpolgármestert, hogy ma délben tartsa meg a tüzvizsgálatot.

A tüzvizsgálat.

A tüzvizsgálat ma délben pont tizenkét órakor kezdődött. A vizsgálobizottság tagjai: Mihajlovics Gyula tüzoltófőparancsnok, dr. Robu János főpolgármester, Muresan János városi főmérnök, Melinger József villanygyári igazgató, Filotti Zamfir rendőrprefektus, Zádor Imre gépezemigazgató, Steiner József műépítész, Pociolana János első kerületi előjáró, Vas Barna városi mérnök, Dolga Imre és Vattanu Aurél városi jegyzők voltak. A színház vezetősége részéről Róna Dezső igazgató és Miclea Sever dr. volt képviselő. A bizottság felment a zsinórpadlásra és megvizsgálta a tűz fészket. Meglepo volt, hogy a zsinórpadlásra keresztülhaladó huzódó kötelek egytől-egyig épségben maradtak. A ház tetőjén hatalmas

A Kulturpalotában játszik a színház.

Arad város színházi bizottsága a Kulturpalota felügyelő bizottságával együttes ülést tartott ma délután dr. Robu János főpolgármester elnöke alatt. Egyetlen dolgot tárgyaltak csupán: a színházi tüzoltósztrófa következtében helyi ség nélkül maradt színtársulat segítését. A két bizottság tagjai egymással versenyezve tettek javaslatokat, hogy az aradi színtársulatnak segítségére lehessenek. Az ülést dr. Robu János főpolgármester nyitotta meg, aki azt indítványozta, hogy a leégett színház restaurálásáig a város adja át a Kulturpalotát a színtársulatnak. A főpolgármester humánus gondolkodását híven kifejező javaslatot a bizottságok egyhanguan elfogadják. A tárgyhöz dr. Angel polgármester, Mitulin Miklós tankerületi főigazgató, Moldován József tanfelügyelő, Nasta Viktor a Banca Nationala igazgatója, és Dimitriu tanár szóltak hozzá. Mindnyájan hozzájárultak a javaslatához és a színtársulat érdekében kiszélesíteni kívánták még azzal, hogy a Kulturpalotát lehetőleg díjtalanul vagy a legminimálisabb áron bocsássák a színház rendelkezésére, ezenkívül a színház felépítéséig a város ne adjon engedélyt újabb

mas, két méteres hasadékok tartong, amelyek széléből kiszökösödött gerendák lógnak alá. Az egész színpad sáralmas lépet nyújt. Hatalmas víztöcsében faltörmelékek, tűzköcs fadarabok és kullisszarészek felkúsznak szanaszét. A kötelek csúngó háttérdíszletek mind megromlottak. Némelyiket a tűz perzselte meg, de legtöbb részét a tömlőkből kiömlő vizsugarak repszettették szét. A vizsgálat kétségtelenül megállapította, hogy

a tűz a kéményből keletkezett. Az egyik kémény felgyújtott egy korhadt fagerendát és a körülötte levő könnyen éghető anyagok néhány pillanat alatt lángkaptak.

Rövid zárlatról szó sem lehet, mert a villany a tűz kiörése után is égett. Szakértők hozzávetőleges számítása szerint az épületben okozott kár 150—200.000 lej. A színház kára, amely a kullisszákat és egyéb színházi kellékeket elégsébsől és megromlásából származott körülbelül 700.000 lejt tesz ki. A színház berendezése tüzkár ellen egymillió lejre volt biztosítva. Dr. Robu János főpolgármester azonnal intézkedett, hogy a városi mérnököt hivatal készítse el az épület kijavításáról szóló költségvetést és a renováláshoz azonnal fogjanak hozzá. Az a vélemény, hogy egy héttig tartó állandó munkával sikerül annyira rendbehozni a színpadot, hogy az előadás ismét megkezdhesse.

hangverseny megtartására. A bizottság úgy határozott, hogy a Kulturpalotát már a holnapi naptól teljesen díjtalanul a színház rendelkezésére bocsátja, kizárólag a fűtést és világítást kell megfizetni, ami mintegy napi nyolcszáz lejt tesz ki. Feljogosították Róna Dezső színházigazgatót arra, hogy tárgyalást folytasson a már engedélyezett hangversenyek rendezésével, hogy estélyeket halasszák el addig, amíg a színház épületét teljesen rendbehozhatják.

Dr. Angel István polgármester bejelentette a főpolgármesternek, hogy a városban azt az alaptalan hírt terjesztik, hogy a színház égésének egyik oka volt, hogy az ügyeletes tüzoltó nem teljesítette kötelességét. A főpolgármester elmondta, hogy kihallgatásra idézte Boda Imre ügyeletes tüzoltót és kiderült, hogy a legfelkésmeretesebben és legpontosabban teljesítette kötelességét. Az ellenőrző órával bebizonyította, hogy negyedóránként figyelte a színpadot. Ezt igazolja az is, hogy pontosan tizenkét órakor vizsgálatot tartott a színházban, ami az ellenőrző órából világosan látszik, és a tüzet 12 óra 7 perckor vette észre és jelezte a tüzoltóságnak.

A tűzoltóságot különben nem érheti vád, mert úgy a parancsnokok, mint a legénység önfeláldozással és emberfeletti munkával teljesítette kötelességét. Ezért csak dicséret illetheti őket.

A legnagyobb elismerés Mleti Mihajlovics tűzoltóparancsnokot, ezt a kiváló képességű szakembert, akinek a legnagyobb érdeme van abban, hogy a tüzet aránylag igen rövid idő alatt lo-

kalizálni lehetett. Záray önkéntes tűzoltóparancsnok és Telcs önkéntes tűzoltótiszt fáradtságot nem ismerve, dolgoztak és amennyire csak az aradi szegényes tűzoltófel szerelés engedte, hihetetlen energiával és körültekintéssel végezték nehéz feladatukat. Általában dicséret illeti a tűzoltóságot, a rendőrséget és a katonaságot, hogy elejét vették egy kiszámíthatatlan arányú katasztrófának.

„Nem ijedek meg a vörös kalapáctól!”

(Vass József magyar miniszter a szocialisták ellen. — A magyar nemzetgyűlés ülése.)

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén egy tegnap esti interpellációval kapcsolatban felszólalt Vass József népjóletti miniszter. Györky szociáldemokrata képviselő interpellációjának állításával szemben kijelentette, hogy Zákány Gyula volt képviselőnek ő adott pénzt, hogy Amerikába menjen. Zákány annak idején felkereste és elmondotta, hogy nagy nyomorban van, Budapesten elhelyezkedni nem tud. Amerikában azonban állást kínáltak neki és szeretné kijutni. Erre ő a szegénységi alpból két ítéletben 50—50 ezer koronát juttatott Zákánynak. Bethlen miniszterelnöknel is járt Zákány, és fölemlítette név megnevezése nélkül hogy egy nyomorban sanyalódó ember megmentéséről van szó, ezért az ő segítségét kéri. A miniszterelnök 100.000 koronát adott neki, anélkül, hogy tudta volna, hogy a pénz Zákánynak kell. A pénzzel Zákány Amerikába utazott. Onnan azután Zákány hálálkodó levelet írt egy lapnak és fölemlítette, hogy Jászi Oszkár, Hock János és gróf Károlyi Mihály agitációjának ellensúlyozására propaganda filmeket kér amerikai terjesztésre. Vass kijelen-

tette, hogy a levelet átadta Huszár Károlynak.

— A szociáldemokratáknak mult büneikért szerényebben kellene viselkedniök, — mondotta a miniszter.

Óriási zaj keletkezett a szocialisták padsraiban és éles közbekiáltások hangzottak el Vas felé — Valótlanság! — kiáltották. —Megszámíthatatlan milliókat kapott!

— Az említett módon csak 200 ezer koronát. Mondotta a miniszter. — Az összeget aktaszereleg kezelték és nem titokban. Nem volt ok arra, hogy szégyenkezniünk kelljen miatta. Zákány nyomoruságos helyzetét és kérelmét Friedrichnek is előadta, mint olyan embernek, akit politikai barátai is elhagytak. Mint miniszternek, embernek és papnak kötelességem volt a nyomorban és piszokban fuldoklónak segítséget nyújtani és ezt megtennem a jövőben is. Ha ebből politikai tőkét akarnak kovácsolni tegyék meg! Nem ijedek meg sem a tőkétől, sem a vörös kalapáctól. (Hosszantartó taps és éljenzés az egységspárton.)

Ezután áttértek a korona valorizációs, javaslatának tárgyalására.

Irodalom, művészet

Vanja bácsi.

(Jelenetek az orosz falusi életből, írta Csehov Antal. — Bemutató az aradi városi színházban.)

Az emlékezetes aradi színházéget premier előzte meg: Csehov Antalnak, a világbirodalom egyik legnagyobb alakjának Vanja bácsi című életképét mutatta be a színház. Csehov nem drámát ad ebben a darabjában, nem vet felszínre problémát, hanem egy hajszálpontosan beállított fotografáló géppel lefényképezi az orosz társadalmat — a nagy összeomlás előtti vidéki kismenességet. Ma már a fotográfia úgy tűnik fel, mintha nagyapáink kurtókalapos, nankingnadrágos elfakult fényképét látnók, de Csehov páratlan irókészségét, különösen dramatizáló erejét és karakter rajzolását most is nagyszerűen tudjuk élvezni és ebből a szempontból elsőrangú értékes irodalmi alkotás a Vanja bácsi. Az alakok a mi szemünkben talán beteges túlrázott alakok, de aki ismerte a háború előtti Oroszországot, az igazat ad Csehovnak. Vanja bácsi egy negyvenhétéves földet turó paraszt, félreismert zseni, aki rezignáltan látja be, hogy eltávoztak előle az életet, szeretne valami nagyot

alkotni és főként élni, de aztán orosz lemondással belenyugszik mindenbe és engedi, hogy az orosz pusztá tunya csöndje tovább fojtogassa. Szerebojakov egyetemi tanár, tudós, akinek halvány sejtélme nincsen az életéről, csak a könyveinek él és frázisokat puffogat a munkáról. Vojnicki Iván a vegetáriánus, örökké filozofáló humanista orvos, aki ilyen szép lelki tulajdonságok mellett mindig leiszsza magát, a napoleoni időkre emlékező és folyton memoárokat író nagymama, mind-mind orosz figurák és Csehov páratlan karakterizáló erővel ráncigálja ki őket a mindennapi életből, hogy odatárja a mindennapi élet emberei elé. A Vanja bácsi komoly munka és akik szeretik a szépet, meg is találják azt a nagy orosz író darabjában.

Az előadás hasonló volt a darabhoz: gondos, meglátszott, hogy színészek és rendező ambicionáltak a darabot. Sereghy Vanja bácsija stílusos, átgondolt alakítás az orosz tépelődés és lemondást erővel fantáziálta. Darvas filozofáló orvosa is márkás, erőteljes alakítás. Kallós az egyetemi tanár nagyszerű szerepében verbéli drámai színészek bizonyult és a harmadik felvonás nagy jelenete után valószínűleg a közönség. Mérszáros Mária a tanár nagyvilági

életre vágyó feleségét tehetséggel vitte színre, ugyancsak jól játszott meg egy szerelmes leányt Harmath Jolán. Follinuszné, a meoírő nagymamát, Ács egy félkegyelmű öreg vidéki oroszt, Gyarmatyné egy öreg dadát játszottak meg jól. A rendezés Darvas érdeme. A színház csak egy fél ház erejéig mutatott érdeklődést a komolyabb irodalom iránt. (k. s.)

A timisoarai színház műsora. Egész héten át naponta este 8 órakor, vasárnap d. u. 6 és este 9 órakor: Vörös malom. Az operett-együttes ezalatt a Diadalmas asszony, Szerelem királya és Három grácia bemutatójára készül.

Az aradi színtársulat a Kulturpalotában. Az aradi színiügyi bizottság, mint máshelyen megirtuk, ma délután tárgyalta a színházéges folytatás előállott helyzetét. A bizottság tagjai a legnagyobb megértéssel és szeretettel foglalkoztak az ügygel és megállapodtak abban, hogy addig, míg a színházépületet renoválják, a színtársulat rendelkezésére bocsátják a Kulturpalota termét. Így a város megértése folytán a színtársulat már holnap megtartja a mára hirdetett előadást. A színházi iroda ezúton kéri azokat, akik a csütörtöki előadásra jegyet váltottak, hogy a színházi pénztárnál cseréljék be jegyüket a pénteki előadásra. A jegycserélés főként azért szükséges, mert a Kulturpalota beosztása egészen más, mint a színházé. A színtársulat körülbelül tíz napig játszik a Kulturpalotában, amely idő alatt a szükséges renoválásokat elvégzik. A heti műsor a következő: Pénteken: Pajazzo és Parasztbecsület, Aca de Barbu és Kertész Vilmos vendégfelléptével. Szombaton: Cigánybáró, Aca de Barbu vendégfelléptével. Vasárnap délután és este: Pompadour.

Bérbeadják a magyar állami színházakat. Budapestről táviratozzák: Tervbevétték, hogy az állami színházakat: az Operát, a Nemzeti Színházat és a Városi színházat bérbeadják, hogy ezzel az államháztartás jelentős kiadásoktól szabaduljon meg. A bérleti szerződésekben biztosítanak, hogy a magyar kultúra a bérbeadás által kárt ne szenvedjen.

Bucszulás a farsangtól.

(A Lippai Dalkör estélye.)

(Lippai tudósítónktól.) A „Lippai Dalkör”, amelynek programjában szerepel a lippai magyar és német társadalom önművelődésének ápolása is, 4-én, kedden este nagyszerűen sikerült műkedvelői előadás keretében bucuzott el az idei farsangtól. A műsor élén tolmácsolt lendületes jelisével, „Der Sängerbund”, „Falu végén kurta kocsmá” című dalokkal a rendkívül tömör férfikar, Volkslied-és magyar népdaloknak Tomán Sándorné csengő szopránjával és Tomán Sándor behízelgő tenorszólójával, színezett előadásával pedig a vegyeskar remekelt. Az énekszámok között ügyesen elrendezett vig jelenetekben Unten Mariska, Bauszewein Elza, Langer Erzsike, Fillinger Rózsika, Schwartz Mátyás, Martin Károly, ifj. Pohr József, Kajdy László, Weisz István, Martin Ferenc kitünően mulattatták a közönséget. A műsor befejezésül Petőfi „Falu végén kurta kocsmá” című költeménye szolgált színe alkalmazva és a népies jelenetben szépet nyújtottak: Pohr Teréz, Hoffmann Marika, Graf Évike, Langer Erzsike, Fillinger Rózsika, Unten Mariska, Bauszewein

Elza, Nepp György, Kajdy László, Aradi Péter, Burgermeister József, Weisz István, Wingeron József, Csonka Jenő, Kováts Ferenc, Martin Károly, Pozsgay Győző, Galina István, Grünwald János, Kolovráth Ferenc. Az estélyen uralkodó túlszofaltság az erkölcsi sikeren kívül, anyagi tekintetben is a szezon legsikerültebb mulatságává avatta a „Lippai Dalkör” farsangi bucuzóját s ez a hallatlan eredmény Nagele Antal elnök és Pohr József alelnök agilitásán kívül főként Schwartz Miklós karmester nevéhez fűződik.

Utolsó simítások a lakbérleti törvényjavaslaton

A háztulajdonosok és bérlők közötti küzdelem a végső alkúshoz közeledik. Egy-egy utolsó ösz szócsapásra mindkét érdekcsoport harcba küldi még a legjobbjait, melyik lesz erősebb, melyiknek kedvez majd a szerencse, nem tudhatni. Az előjelek után ítélve meglepésekre kell előkészülnünk.

Eredeti szövegezésében kétség telenül a tulajdonosoknak kedvez a javaslat. Azonban sokat rompított az élen — mint azt tegnapelőtti számunkban közöltük — a parlamenti bizottság is. Viszont ennek néhány praktikus ötlete sokat javít a tervezet hézagain.

Igy például rámutattunk arra, hogy az üzlethelyiségek, irodák, műhelyek, raktárak, egyesületek bérletének érvényét nem hosszabítván meg a javaslat — meg nem egyezés esetére — ezek kiköltözködésére egy évi határidőt szab. A parlamenti bizottság biztosítani akarván a tulajdonost afelől, hogy az egy év leteltével minden huza-vona nélkül kitehesse lakóját, felvettette a javaslatba, hogy amennyiben a bérlő azon a véleményen van, hogy neki a tulajdonos által fölmondott helyiségből bármilyen okból kiköltöznie nem kell, 6 hónappal előbb a javaslat szerint alakuló bíróság elé kell vinnie a kérdést, hogy az év leteltéig abban döntés feltétlenül provokálható legyen.

A kiköltözködésre engedélyezett egy év tartamára is fermészetesen felemelt bérösszeget kell az üzlet, műhely, iroda stb. bérlőknek fizetniük s pedig az üzlet-s műhelybérlők az 1914. évi bér 12-szeresét, dohánytözsdek annak 7-szeresét, míg egyéb fölmondható helyiségek bérlői — a bíróság betámasztása szerint — az 1914. évi bér 20-szorosáig terjedhető bért tartoznának fizetni.

Az általános jogelvonék súlyos megsértését involválja a javaslatnak az a rendelkezése, amely az 1920. év április 1. előtt költözött bérlői szerződésekben stipulált bérösszegnek a tulajdonos kérelmére leendő felemelésére ad módot. A felemelt házbér összege azonban ilyen esetekben a javaslat által általában engedélyezett béremelés mérvét nem haladhatja meg.

Szerződéseik érvényének meghosszabbítása tekintetében az albérlőket a bérlőkkel azonos elbírálás alá veszi a törvény, általában tehát ezek szerződéseit is meghosszabbítja. A butorozatlan helyiségek albérlői közvetlenül a tulajdonossal kerülnek jogviszonyba kizárólag ennek kell fizetniük a bért tehát főbérlőkkel válnak. A butorozott szobák albérlői továbbra is albérlőknek tekintendők, a bért a főbérlőnek fizetik, viszont ez az albérlői összeg felét a háztulajdonosnak beszolgáltatni tartozik. Béreltítkelés a javaslatban biztosított kedvezmények elvesztését vonja maga után.

Bérenelés tekintetében — kétségtelenül indokoltan — az albérlőknek kivételes helyzetet kíván biztosítani a javaslat, amennyiben ezek bérszáma az 1923. évfolyamán fizetettél magasabbra nem emelhető. Az albérlőhatóság jogát — vonatkozzék az butorozott, vagy butorozatlan lakrészekre — minden esetben a háztulajdonos beleegyezésétől kívánja függővé tenni a javaslat. A hozzájárulás kikérése elengedhetetlen még olyan esetben is, amikor a fenálló bérleti szerződés nem tiltja, sőt kifejezetten megengedi az albérlőbeadást. E megszorítás megszegő

jét ugyancsak a törvényes kedvezmények elvesztésével sújtja a javaslat.

Az új törvény folytán felmerülő vitás kérdések elbírálására választott bizottságokat (comisile de arbitru) kíván létrehozni a javaslat. Egy-egy ilyen bizottság 3 tagból, egy táblabíróból, egy törvényes bíróból s a kincstár delegátusából állna. A bizottság határozatait szótöbbséggel hozza, a rendelkezései csak bírton kívül apellálhatók meg.

Amennyiben a tulajdonos és bérlője a fizetendő bérszámmal nézve megállapodni nem tudnának, a törvény kihirdetésétől számított 30 napon belül kell a bérmegállapítást fenti bizottságtól kérniük. Mely eljárás során a lakó mindössze a bérszámmal 3 százalékkal kitevő költségben marasztalható, ebben is a bérszámmal beutalhatólag.

Ezek volna a javaslat leglényegesebb újításai. Ha a javaslatból törvény lesz, a korábbi lakbértörvények hatályukat veszítik s ha akad kérdés, amelyre nézve a javaslat rendelkezést nem tartalmaz (de mennyi akad!) úgy ezek tekintetében az általános jogelvek lesznek irányadónak tekintendők.

Dr. Szalai Vilmos.

Uj európai antant alakulása előtt.

(Olaszország angolellenes politikára csábítja Franciaországot. Népszavazás dönt Görögországban az államforma fölött. — Az új belga kormány.)

Londonból táviratozzák: A Daily Telegraph párisi jelentése szerint Mussolini olasz miniszterelnök a római francia nagykövetségnek javaslatot tett egy új szövetségbe való belépésről. A javaslat szerint elsősorban Franciaországnak be kellene lépnie az olasz-spanyol tengerészeti antantba, másodsorban Franciaországnak ércet kellene szállítani az olasz acélipar táplálására. Olaszország ezzel szemben támogatná a jövőteli kérdésben Franciaországot. Franciaország az ajánlatot visszautasította, mert annak elfogadása nyúlt szakítást jelentene Angliával. Erre Mussolini megkérdezte a nagykövettől, hogy Franciaország támogatná-e a Brit Keletafrikai olasz igényeket Londonnal szemben és az elmaradt Rühr szállításokat pótolná-e saját szállításaival? Mussolini kijelentette, hogy ennek a második kívánságának negatív esetében Olaszország csatlakozna az angol jövőteli állásponthoz, ami Franciaországra nézve kellemtelen volna. A tárgyalásokat még folytatni fogják.

Áprilisban lesz a görög népszavazás

Athénből táviratozzák: Ma délután a kormány a Kamara elé terjesztette azt a dekrétumot, amely kimondja, hogy a görög államfor-

mát népszavazás útján fogják eldönteni. A dekrétum holnap jelenik meg a hivatalos lapban. A népszavazást április első, vagy második vasárnapján tartják meg. Kaszandrisz miniszterelnök a dekrétummal kapcsolatban nyilatkozott úgy a görög, mint a külföldi sajtó munkatársai előtt. Nyilatkozatában kemény hangon állapítja meg, hogy a görög kormány semmiféle pressziót nem tűr meg Görögország történelmi átalakulásának abban a pillanatában, amikor a nép dönteni készül hazájának új állami berendezkedése felett.

Román—oros és román—bolgár tárgyalások.

Bucurestiből jelentik: A külügy miniszterium hivatalosan közli, hogy Csicserin szovjet külügyi népbiztos egyenes kívánságára a bécsi román—oros tárgyalások néhány nappal halasztást szenvednek. A hivatalos kommunikáció meg jegyzi, hogy a tárgyalások során az Oroszországban maradt 5000 román hadifogoly ügyében is tárgyalni fognak.

Bucurestiből jelentik: A román—bolgár tárgyalások folyamán a bolgár delegáció kormánya nevében a kártalanítások teljesítésének elhalasztását kérte. Románia ugyanis 500 millió kártérítést követel Bulgáriától a megrongált vagyronok és elhurcolt értékek kártalanítása fejében.

Németország ismét katonai ellenőrzés alatt.

Párisból táviratozzák: A Havas távirati Iroda jelentése szerint a nagyköveti tanács jegyzékben közli Németországgal a katonai ellenőrzés újrafelvételét. Ha Németország az ellenőrzésbe beleegyezik és annak eredménye negatív lesz, akkor a szövetségesek beleegyeznek abba, hogy a katonai ellenőrző bizottságot a garanciabizottsággal cserélik fel.

Brüsszelből táviratozzák: Theunis deznált miniszterelnök kijelentette a királynak, hogy megkísérel a kormány megalakítását. A külügyminiszteri tárcát Huismansra, a liberálisok vezérére bízna.

HIREK.

De profundis . . .

(Szomorú, de igaz történet a férfi mellé odatolakodó sötétségről.)

A mai szerkesztőség postából kiválasztottam az alábbi levelet és szó nélkül leközlöm. Ugy érzem, hogy ebből a levélből árad legjobban ki a kétségbeesés és ezek a kusza sorok vágják leginkább arcunkhoz az Életet. Akit érdekel a fény mellé odatolakodó sötétség, olvassa el.

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

A Calea Saguna 69. (Varjassy Lajos utca 67.) számú rozoga házban teljesen elhagyatva, súlyos beteg fekszik egy szegény asszony. Szegénysége miatt nem áll módjában orvost hívatni, ő maga képtelen felkelni, hogy hatósági orvoshoz menjen. Munka közben meghült, elvesztette a látását, főfájásról panaszkodik és talán agyhártyagyulladás is van. Szeretne Temesvárra kerülni a szemkórházba, mert az aradi kórházban nincsen szem osztály. Kérem a Szerkesztőséget, csináljon valamit, mert így nem lehet tovább szenvednie orvosi kezelés és táplálkozás nélkül. A neve Kancinger Mária. A Szerkesztőség pártfogását előre köszönve, maradjon: egy szegény asszony, aki az említett betegért csak ezt tehetem.

Kimentem a Varjassy Lajos utca 67. alá és a következőket tapasztaltam: Kancinger Mária ötven éves csontvázú asszony és olyan dohos odúban lakik, hogy egy kényesebb izlésű kutya undorra rohanna ki onnan. Rozoga ágyban „fekete” ágynemű között fekszik, a háza minden percben bedőléssel fenyeget és nem eneli a város szépségét. Kancinger Mária-nak négy fia volt. Egy, a kenyérkereső a hősi halotti címmel büszkélkedik odaent a menyország egy zugában, egy fiú Magyarországon nyomorog, a másik kettő kiskorú és inaskodnak egy kádár-mesternél.

Aki úgy érzi, hogy munkája alatt ott valahol a bal kebel táján mozog még valami, amit szívnek is szoktak nevezni, az hallgasson erre a dobozó valámire, látha oda irányozza léptét a Varjassy Lajos u. 67. alá, a rozoga házba. Ha a szép jótékony hölgyek is úgy gondolják, hogy a fényes mulatságok jövedelmének morzsáit jobb helyre nem hullathatják, hát csak hullassanak, de minél hamarabb, mert a csontváz kaszás már ott settenkedik a bedüléssel fenyegető

ház előtt. Legvégül pedig, ha az illetékes és illetéktelen állam vagy városi hatóságok úgy gondolják, hogy ezuttal tenniük kell valamit, tegyenek is.

En pedig tiszteletteljesen bocsánatot kérek, amiért nem vidámságokkal mulattattam a nyájas alvasót, de szükség van néha néha ilyen komor históriára is, mert még azt találnok hinni, hogy ez a világ nagyon is bölcsen van elrendezve . . . (K. S.)

— Alhir Maniu Gyula politikai visszavonulásáról. Bucurestiből jelentik: Az Universul nagyobb cikkben foglalkozik a Viitorul azon hírével, amelyben Maniu Gyula állítólagos betegségről számol be és emiatt egyelőre visszavonul a politikai küzdelemtől. Az Universul megállapítja, hogy a kormány felhivatalosa rossz tréfa áldozata lett, mert a hír alapjában, tendenciózus és túllépi a politikai ellenfelekkel szokásos lovalitást. Maniu a legteljesebb egészségnek örvend és folytatni fogja ezután is politikai küzdelmét.

— Megszűnt a Duna zajlása. Bucurestiből jelentik: A Duna jégzajlása teljesen megszűnt és a hajóközlekedés az összes vonalakon megindult.

— Házasság. Ifjabb Cosma Auréli timisoarai hírlapíró ma délután tartotta esküvőjét Jonescu Elena crajovai földbirtokos leányával. Az esketésnél Cosma tanuja dr. Georgevici, Timisoara főpolgármestere, a menyasszony tanuja dr. Borba Dimitrie ügyvéd volt.

— Bud János az új magyar pénzügyminiszter. Budapestről táviratozzák: A lemondott Kállay Tibor pénzügyminiszter helyét eredetileg báró Korányi párisi magyar követ, volt pénzügyminiszterrel akarták betölteni, Korányi azonban nem vállalta a mai nehéz és zilált viszonyok között a miniszterséget. Most Bud Jánosnak, a Bethlen-kormány közéleti miniszterének ajánlották fel a tárcát, aki azt el is vállalta. Kinevezése legközelebb jelenik meg a hivatalos lapban. Érdekes a kinevezés azért is, mert Bud János román származású ember.

— Iparosok Lapja címen igazán nívós és hézagpótló sajtóorganum hagyta el a sajtót. A negyvenhatoldalos tetszetős kiállítású lap felöleli az erdélyi ipar minden rétegét és Erdély legkiválóbb szakirói szegődtek munkatársakul a laphoz. Az Iparosok Lapja Clujon (Kolozsváron) jelenik meg és Hevesi József főszerkesztő mellett egész szerkesztői bizottság működik. Erdély iparostársadalmára örömmel fogadta az eddig oly nagyon hiányzott lap megjelenését.

— Meghalt a nagyklaki interánus lelkész. Súlyos csapás érte dr. Marcovici Vince aradmegyei árvászeki elnököt. Apósa, Boór Lajos nagyklaki evangélikus lelkész tegnap este 69 éves korában meghalt. A köztiszteltben álló interánus lelkésznek vakbélgyulladás volt, amely nemrégiben hasbántalánnyal komplikálódott. Tegnap a késő esti órákban dr. Brađean Athanasz megyei főorvos hívták Boór Lajos betegágyához, azonban amikor a főorvos megérkezett, Boór Lajos már agoniált és röviddel azután kiszenvedett. Temetése holnap lesz Nagylakon.

— Pótlakbérrendelet Magyarországon. Budapestről táviratozzák: A kormány pótlakbérrendeletet ad ki, amely szerint a februári negyedre visszamenőleg ötvenszázalékos lakbéremelés lesz.

— **Elhunyt román színész.** Weiszely Károly, a román színészet egyik legtehetségesebb és legközkedveltebb tagja, tegnap Craiován meghalt. A fiatal huszonnégy éves színész nemrég vonult be a craiovai ezredhez, ahol súlyos betegséget kapott. A színészt felesége és gyermeke gyászolja.

— **Elítélték a timisoarai Turul cipőgyár tolvajait.** A Közlöny nemrég megírta, hogy a timisoarai Turul cipőgyárban nagyobb lopások történtek és a tetteseket, Zimmermann Rikárdot, Husztig Pétert, Zeiler Jánost, Baier Gyuiát, Fuchs Károlyt és Kondi Mihályt a rendőrség letartóztatta. A timisoarai törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta a tolvajok ügyét és Zimmermann Richardot és Husztig Pétert egy-egy évi börtönrre ítélte. Zeilert, Baiert és Fuchst három-három havi fogságra és Kondi Mihályt orgazdasággért két havi fogságra ítélte. Az egy havi vizsgálati fogságot beleszámítják a büntetésbe. Egyben utasította az elítélteket, hogy a gyár kárát térítsék meg és a Turult a polgári bírósághoz utasította. Az ítéletet úgy a védő, mint az ügyész megfélebbizte.

— **A megijűdás problémája.** Gelei professzor ma este fél 9 órai kezdettel tartja meg szenzációs előadását Aradon, a Kulturpalotában, az élet legnagyobb kérdéséről: a megijűdásról. Jegyek Oláh papirkereskedésében Arad és este a Kulturpalotában válthatók.

— **Megölte bátyja gyilkosát.** Az aradi büntető törvényszék a mai napra tűzte ki a paulisi gyilkosságok ügyében a főtárgyalást. Az elmúlt év tavaszán Crisan Vazul revolverrel agyonlőtte Katona Tódort, régi haragosát. A gyilkost a csendőrség letartóztatta és bekísérte az előjáróságra. Mialatt a gyilkos kihallgatása folyt, a meggyilkolt Katona Tódor öccse, Katona György berontott az előjáróság épületébe és bátyja gyilkosát kihallgatás közben két fegyverlövéllyel meggyilkolta. Katona Györgyöt a csendőrség letartóztatta és átadta az aradi királyi ügyészségnek. A mai tárgyalást Kovács József táblabíró, főtárgyalási elnök vezette, a vádhatóság képviselőjében Gitta Ágoston királyi ügyész jelent meg, a vádlottat dr. Suciú ügyvéd védte, míg a sértett hozzátartozóinak képviselőjében dr. Lichtfusz István ügyvéd jelent meg a főtárgyaláson. A bíróság nem hozott ítéletet a gyilkos ügyében, hanem a védelem kérelmére a bizonyítás kiegészítése végett a tárgyalást elnapolta.

— **Aradi rendőri hírek.** Ma délelőtt jelentés érkezett az aradi rendőrséghez, hogy özv. Goldschmidt Lajosné Sr. Bratianu (Weitzer-u.) lakásának ablakát betörték és azon keresztül egy vég vásznat loptak. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Bik Lajos és Petrán János** Arad főterén az éjszaka folyamán összeverekedtek és zsebkéssel megszurkálták egymást. Mindkettőjüket a kórházba szállították.

— **Csecsemőhulla a kapu alatt.** Tegnap este Aradon, a Bul. Carol (Erzsébet-körút) 58. sz. ház kapujában az őrt álló rendőr gyanus csomagot látott. Amikor tüzetesen megvizsgálta, látta, hogy egynapos csecsemőhullát talált, amely újságpapirba volt begöngyölve. Azonnal jelen-

tést tett a rendőrségen, amely megindította a nyomozást a leketlen anya felkutatására.

— **Fizetni kell a sztrájkoló bécsi banktisztviselőket.** Bécsből táviratozzák: A sztrájkoló banktisztviselők tegnap tüntetést rendeztek a banknegyedben, mert a bankok megfenyegették a sztrájkoló prokuristákat, hogy megvonják tőlük cégjegyzői jogosultságukat. Több tüntetőt letartóztattak a rendőrség, de a tüntetők néhány rendőrt előbb megvertek. A bankok a sztrájkoló, kizárt hivatalnokok márciusi fizetését nem folyósították, mire a hivatalnokok pört indítottak a bankok ellen. A munkügyi bíróság kötelezte a bankokat, hogy ezeknek is utalja ki a fizetésüket. Eddig mintegy ezer tisztviselő ügyében hozott a bíróság ítéletet.

— **Sztrájkra készülnek a budapesti banktisztviselők.** Budapestről táviratozzák: A banktisztviselők között nagyfokú elégedetlenség uralkodik a jelenlegi alacsony fizetések miatt. Több bankban már sztrájkra készültek a tisztviselők, azonban idejében sikerült még a sztrájkot leszerelni. A banktisztviselők holnap nagygyűlést tartanak, amelyen követelni fogják törzsfizetésük felének arányértékét, ezenkívül havonként fizetendő hasonló arányú lakbért, gyermeknevelési pótlékot és villamospénzt. A hangulat rendkívül elkéseredett és hogyha a követeléseket nem teljesítik, akkor sztrájkbalépnek a tisztviselők. A TBE. (Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete) hír szerint 36 százalékos emelést ajánlott fel, amit a tisztviselők nem fogadnak el.

— **Italo-Jugoszlávia.** Fiuméből írják: A Fiumében működő jugoszláv-olasz határkijelölő bizottság befejezte munkáját. Az új határokat, amelyek sok helyen magánházakat is kettészelték, vörös festékekkel jelölték meg. Fiumét most nemhivatalosan Italo-Jugoszláviának hívják, tekintettel arra, hogy a város egyes részei a jugoszláv királysághoz tartoznak. A járókelők kabátjuk külső zsebében hordják utlevelüket, mert nem tudhatják, melyik pillanatban követnek el határátlépést. Az egyik nyilvános illemhelyet az új határvonal kettészeltte, ami az ucca humorát élénken foglalkoztatja. A városban jugoszláv és olasz katonák sétálnak. A jugoszláv territóriumokon minden épületen a jugoszláv zászló leng.

— **Kétszáz ezer lejes betörés.** Lugosi tudósítónk jelenti: Ismeretlen tettesek betörték Cosaru Traila kis-kostélyi lakos lakásába és onnan 200 ezer lei értékű ruhaneműt és egyéb ingóságokat elloptak. A csendőrség erőlyesen nyomoz a tettesek után.

— **Megszökött sikkasztó ügyvéd.** Budapestről táviratozzák: Serényi Gyula budapesti ügyvédet feljelentették, mert a gondiára bízott mintegy kilencven milliónyi összeggel nem tudott elszámolni. A rendőrség keresi az ügyvédet, aki eltűnt Budapestről.

— **Dr. Ferenczi Á. fogorvos** műtermét Arad, Strada Eminescu 10. (Deák Ferenc-utca 39.) megnyitotta. Rendel délután 1—5 óráig.

— **Az aradi Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak bálja** a Fehér Kereszt nagytermében március 22-én.

— **Az Aradi Athletikai Club f. hó 8-án, szombaton este fél 9 órakor** választmányi ülést tart a Kiskeresztben, melyre a tagokat ezuton is meghívja az Elnökség.

— **AAC. tea-délután.** Vasárnap 5 órai kezdettel tartja az Aradi Athletikai Club az évad utolsó műsoros tea-délutánját a Központi szálló nagytermében. Háziasszonyok: Hendl Jánosné, dr. Grumáz Lászlóné, Nyáry Béláné, Halmay Lajosné, Kalmár Lászlóné, Institoris Ferencné.

— **Orvosi hír.** Dr. Róna Jenő, orr-, gége-, fülvorvos tanulmányutjáról visszaérkezett, ismét rendel Arad, Str. Consistorului 5. (Batthyány-u.) 11—12 délelőtt, 3—5-ig délután.

— **Alkalmi vételek arany és briliáns ékszerekben** Waldmarnál, Piata Avram Iancu (Szabadság-t.) 14

— **Cotrus-Szántó Erzsi zongorahangversenye** március 8-án, este 8 és fél órakor az aradi Kulturpalota nagytermében.

Hogy áll a lej?

1924. március 6-án 100 lejért váltak:

Nálunk:

3.02 svájci frankot.

12.50 francia frankot.

35.000 külföldi magyar koronát.

40.000 effektív magyar koronát.

41.000 belföldi magyar koronát.

38.000 osztrák koronát.

Zürichben 3.05 frankot

Budapestben 37,000—38,000 K-t

Kereskedők gyűlése

Lugojon.

(Saját tudósítónktól.) Grünbaum Soma bankigazgató, egyesületi elnök elnökléte mellett most tartotta ezidei rendes évi közgyűlést a lugoji Kereskedők Egyesülete. Radó Henrik dr. egyesületi titkár betérjesztette az évi jelentést, amelyben örömmel állapította meg, hogy a kereskedők mind nagyobb érdeklődést tanúsítanak az egyesületi élet iránt, ami nagy részt annak a kereskedelem ellenes hangulatnak tulajdonítható, amely az utóbbi időben minden kábh lábra kapott s különösen a spekulációs törvényben nyert progresszív kifejezést.

Az egyesület még két évvel ezelőtt csak 162 tagot számított, ma már több mint négyszáz taggal rendelkezik. Sajnálattal emlékezik meg az évi jelentés arról a körülményről, hogy a helyi rendőrhatalóság a törvényes rendelkezésekkel ellentétben olyan ünnepek megtartását is követeli és erőszakolja, amelyeket máshol sehol sem tartanak, sőt sok esetben különféle névnapokon is bezáratja az üzleteket és az ellenkezőket súlyos pénzbírással sújtja. Ez ügyben az érdekeltek az illetékes felsőbb fórumnál fognak eljárni, hogy védelmet és egyenlő elbánást kapjanak az ország más kereskedőivel.

Ezután megejtették a választást, amely a következő eredményt hozta: Elnök: Grünbaum Soma, második elnök Crencicescu, alelnökök Epstein Márton, Kókay Lajos, Partos Ármán titkár Radó Henrik dr., pénztáros Huszár Vilmos; ellenőrök Fagyas Rezső,

Nemes Kálmán, Szametfi Róbert, Schönborn Félix, Friedlander Gyula, Hegyesi Ármán, Neuman Lajos, Sternheim Manó; ügyész dr. László Mór. Végül Grünbaum Soma elnök javaslatára Hirschl Mór nagykereskedőt, a Deutsch Testvérek cég főnökét egyhangúlag az egyesület díszelnökévé választották.

Márfy képtelen vádjai.

„A bombát Bethlen miniszterelnök fiától kaptam!” — Megkezdődött Hesz Károly bombavető bűnyüének tárgyalása.)

Budapestről táviratozzák: Ma kezdte meg a hadbíróóság Hesz Károly bűnyüének tárgyalását. Hesz azzal vádolják, hogy Márfyék bombavető tervéről tudott és csak gonoszszágból nem akadályozta meg. A vádlott kihallgatásakor tagadott. Az ügyben Márfy tanuként hallgatták ki, de hányavetien viselkedett és ezért a tárgyalásvezető többször erőlyesen rászólt. Kijelentette, hogy a rendőrség politikai okokból fuita fel az ügyet és majd a bombamerényletek főtárgyalásán fog beszélni. A vádlott Márfy szemébe mondotta, hogy egy fadarabot kapott tőle becsomagoltan, hogy azt a szociálisták párhelyisége előtt bombamódra helyezze el. Hesz ezután elmondotta, hogy a Koháry-uccai merénylet után, Márfy beismerte előtte, hogy ő követte el a cseh követség elleni merényletet, azonban a tervezést vállalta magára ő. Ezt azonban nem tette vád tárgvvá az ügyészség. A védő kérdésére Hesz elmondotta, hogy Márfy négy szemközt közölte vele a merénylet bombamerényleteket. Erre Márfy közbeszólt:

— Majd az én ügyem főtárgyalásán beszélek! Ott bizonyítok is és az nagyon kellemetlen lesz ezveseknek! Már semmin sem csodálkozom. Azt mondják, hogy én követtem el az Frzsébetvárosi Kör elleni merényletet. Lehet, hogy én vagyok a cinkotai rablógyilkos és én öltem meg Somogyit és Bacsó? Szóval mindent rám kennek! Azt hitték, hogy akad majd egy ember, aki mindent elvállal, de nagyon tévedtek.

Az ügyész: Adott ön át Bombát, vagy bombának nevezett fadarabot Hesznek?

Márfy: Ha én adtam át Bombát Hesznek, akkor azt a miniszterelnök fiától kaptam!

A bíróság tagjai izgatottan összenéznek és a tárgyalásvezető megkérdezi:

— Mit beszél? Hogyan kapható Bethlen fiától bombát?

Márfy: Éppenugy, ahogyan én adtam Hesznek.

Elnök: Ne tegyen itt nagyhangú kijelentéseket!

Márfy: Én nem adtam bombát Hesznek. Ha ő mondja, hogy kapott tőlem, akkor én is állíthatom, hogy Bethlen fiától kaptam a bombát. Bizonyítani tudom, hogy a merénylet idején nem is voltam Budapesten.

Ezután más tanu kihallgatására tértek át.

A szerkesztésért ideiglenesen
KÓCSY JENŐ
felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

Az élet liloma.

Ofelsége Mária királynő filmje,

pénteken és szombaton az

Apolloban.

A hétfői karambol.

(A tegnapi esti ujaradi katasztrófa megelőzője.)

(Saját tudósítónktól.) A tegnapi esti vasúti katasztrófáról részletesen beszámolt a *Közöny* és cikkünk keretében röviden megemlégtünk, hogy *hétfőn éjszaka is történt vasúti szerencsétlenség Ujaradon*. A vasut érthetetlen trükközése folytán eddig nem sikerült bővebb részleteket szereznünk a szerencsétlenségről, azonban ma a következő tökéletesen megbízható adatokat tudtuk meg a hétfői vasúti karambolról, amelyekből kitűnik, hogy arányában nem sokkal áll mögötte a tegnapi esti katasztrófának.

Az 'Astra gyár egy új mozdonyt több teljesen újonnan készített kocsi kiállított próbaútra a perlámosi vonalra. A vonaton a gyár részéről Kovács okleveles gépészmérnök, egy Cfr felügyelő és a kísérő személyzet utazott. A próbavonat az ujaradi állomáshoz ért és néhány pernyi veszteség után tovább akarta folytatni útját. A személyzet hanyagsága miatt azonban nem jelezték, hogy közeledik Perjámos felé a személyvonat. Az indulásra készen álló próbavonat előtt szabadán térték a pályát és az utolsó pillanatban ugyan arra a vágányra futott be a perlámosi személyvonat is.

Megtörtént az összeütközés. A személyvonat behatolt a még álló próbavonatba, amelynek több kocsija és mozdonya trükkös robajjal ugrott be a sínre. A szerencsétlenség egynegyedik óra két órákor történt és a sötétségben percekig mindenki elvesztette a fejét. A vonatból rémült segítségkiáltások hallatszottak és amikor a mentési munkálatokhoz hozzáfogtak, derült ki, hogy a próbavonat kísérő személyzete közül egy ember súlyosan megsebesült.

Hogy több sebesülés vagy halálos eset nem történt, annak köszönhető, hogy a többiek idejekorán észrevették a közeledő katasztrófát és leugráltak a próbavonatról. A vonat három egészen új kocsija pozdorjává tört, a mozdony és a többi kocsik megsérültek. Szerencsére a személyvonat mozdonyvezetője és személyzete a kelendő körülmények között, így az utasok nem érezték olyan mértékben az összehirtőzés rázkódását, mint a mozdulatlanul álló könnyű próbavonat személyzete. A személyvonat utasai között csak kisebb zúzódások árán menekültek meg.

Megállapítást nyert, hogy a szolgálattevő vasúti tiszt, akinek

a vonaton várnia kellett, aludt és a váltóór nem tartózkodott a pályán. A vasutigazgatóság vizsgálatainak és intézkedésének eredménye nem került nyilvánosságra.

Közgazdaság.

— A CFR. 13 milliós tüzfűtés-állása. Bucurestiből jelentik: A kormány felhatalmazta a CFR. vezérigazgatóságát, hogy 13 millió lej értékben tüzfűtésállást eszközöljön.

Valutapiac.

Helyi valutaárak. (Március 6.) Francia frank 8.30, svájci frank 33.30, dollár 193, dánár 2.35, szokol 5.60, lira 8.28, angol font 825. **Kifizetések:** Budapest külföldi 350, belföldi 410, Bécs 380, Prága 5.55, Zürich 33.25, Milano 7.80, London 820, Páris 7.80, Newyork 189, Belgrád 2.30.

Zürichi zárlat. (Március 6.) Amsterdam 215.50, Newyork 578.12.50, London 2485, Páris 23.32.50, Milano 24.79, Prága 16.74, Budapest 0.01.15, Belgrád 7.20, Bucuresti 3.05, Bécs 0.0081.50.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Március 6.) **Kifizetések:** Páris 7.70, London 819, Newyork 190, Milano 8.20, Zürich 32.90, Bécs 0.0026.90, Prága 5.50, Budapest 0.00.30. **Valuták:** Napoleon 720, léva 1.34, török lira 1, angol font 8.05, francia frank 8.02, svájci frank 33.50, lira 8.10, drachma 3.20, dánár 2.35, dollár 188.50, lengyel marka 0.00022, osztrák korona 0.0027.50, magyar korona 0.0033, szokol 5.40.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Március 6.) Belgrád 867—892, Bucuresti 370—380, London 299 ezer 200—307.900, angol font 299 ezer 800—308.500, Milano 2985—3070, lira 3015—3100, Newyork 69605—71625, dollár 69905—71925, Páris 2810—2890, francia frank 2840—2920, Prága 2015—1075, Bécs 0.98.10—1.95, **A takarékoskorról ártolyama 106.**

Aradi mozi hírek.

"Az élet mély tragédiája nyílt meg az Uránia mozgószínház grandiózus filmújdonosságában. Sámson, a néma óriás a film főcíme, amelynek első része: Sámson és a villám pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn kerül színre. Wrestania herceg önmagától unokaöccsét: Leonello bárót arra akarja kényszeríteni, hogy Orlov kormányzó leányát vegye feleségül. A báró erre nem hajlandó, mert már hosszú idő óta mély szerelem köti egy szegény leányhoz. Nagy harc keletkezik a báró és a herceg, majd a kormányzó között, melybe ügyesen kapcsolódik bele a báró igazságos ügyének védelmezője: Sámson.

"Az Apolló mozgószínházban pénteken és szombaton „Az élet liloma” címen film perreg le, melynek meséje Mária királyné tollából való. Egy kis hercegnő megindul az

élet tövises útján, hogy annak igazi értelmét — mint Mária királyné poétikus meséjében mondja — az élet lilomát megtalálja. A Vittorul pedig ezt írja Mária királyné darabjáról: Ez a darab egy ritmikus költemény. A közönség néma csodálattal hallgatja és soha hallgatás nem volt beszédesebb, mint a néma csodálkozás ezen extázisa. A darabban Loie Fuller és Gab Sorrière, a filmművészet legnagyobb szerűjét mutatják be.

Házépítés sorsolásra.

(Törvényszéki ítélet a tervrajzok megfizetésére.)

(Saját tudósítónktól.) Érdekes kereset ügyében hozott ma ítéletet az aradi törvényszék polgári tanácsa, amely a napokban tárgyalta dr. Barbara Sever táblabíró elnöklété alatt az ügyet. Még az 1922. évben történt, hogy Büky Zoltán, — akit időközben kivándorlási hajójegyek elszámlolásából keletkezett differenciák miatt letartóztattak — és Ehling Gáspár pancotai malomtulajdonos és szőlőbirtokos társultak, hogy Aradon házat építenek és a házakat kisorsolják. A házakat a Saguna (Varjassy Lajos) uccában, az Ehling által rendelkezésre bocsátott három telken építették volna fel és ugyanekkor 6 finanszírozta volna a házak építését. Büky Zoltán pedig az üzletnek csak szellemi és adminisztratív részét intézte volna. A házak felépülése után a pénzügyminiszteriumtól szándékoztak a sorsolásra engedélyt kérni és hogy a sorsolás iránt minél nagyobb legyen az érdeklődés, díszes épületeket akartak emeltetni. Ezért Trithaller Ferenc és Majer András aradi építészekhez fordultak, akikkel egymásután készítettek a szebbnél-szebb terveket. A házak felépítésére azonban nem került sor és ezért az építészek követelték Ehlingtől, hogy fizesse meg a tervrajzok árát. Ehling vonakodott ezt megtenni, miután tervüket nem hajtották végre és most az építészek a törvényszék elé vitték az ügyet. A tárgyalás az építészektől dr. Székely Aladár ügyvéd képviselők, Barbara táblabíró tanácsa a ma kikézsített ítéletében kimondotta, hogy miután beigazolást nyert, hogy Büky és Ehling tényleg társas viszonyban voltak, az anyagi rész intézése pedig Ehlinget terhelte, Ehling a három részre osztott ügy első részének rendezésére az ügyvédi költségekkel 18.000 lejt köteles fizetni. Hátra van még az ügy másik két részének letárgyalása, amelyekben ugyanezek az építészek többi tervrajzaik megfizetését követelik. Ezeknek tárgyalására a közeljövőben kerül sor.

NYILTÉR.

A rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

MEGNYILT

a C. F. R.

városi menetjegyiroda

ARAD,

1898

Str. Barjiu 3. alatt (Rákoczy-u.)

Feltűnő olcsó vétel!

Külvárosi magánház villanyvilágítással, 3 szobás azonnal elfoglalt lakással, istálló 4 drb. jószágra, kocsiszin, dísznő 6 dísznőnek, kert 450 m²-es területtel, 50.000 Lejes bankkölcsönrel terhelve, 100.000 Lej készpénzzel megvehető. Megbizva: **HAASZ-iroda** Arad, Strada Romanului 5. (Zrinyi-ucca). 18508

A keményfa kitermelés, közlekedés, szállítás és ezekkel összefüggő összes tevékenységben teljesen jártas **35 éves** nőtlen izraelita vallású a

szakmában 16 évi gyakorlattal bíró

erdőkezelő,

ki a román, magyar és német nyelvet teljesen bírja, melleszt belépésre állást keres. Ajánlatok „Erdőkezelő” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér.

Alkalmi olcsó házvétel.

Emeletes és földszintes bér- és magánházak, kertes házak, gazdálkodásra alkalmas házak a bel- és külvárosban, mind elfoglalható 3—6 szobás lakásokkal 150.000 Lejtől 2.000.000 Lejes árakban, eladásra állandóan előjegyezve. — **HAASZ Albert** évek óta fennálló ingatlanforgalmi irodájában Arad, Strada Romanului 5. (Zrinyi-u.) Ahol az eladó ingatlanok előjegyzése, vagy bármilyen felvilágosítás díjtalan. 18508

Burgonyát,

étkezési és vető célokra vagon-tételekben fagymentesen bármely állomásra szállítva ajánl: **Reiter Frigyes** Timisoara, Scudier-tér 2. Telefon 807. 336

55—60 HP. Stock
55—60 HP. W. D.

motorekék

kitűnő jó állapotban, teljes gyári felszereléssel kaphatók:

Izsó Erdélyi

Timisoara, Lloyd-palota.

Telefon: 21—94. 389

Távirat cím: ERIZS.

Malomvevők figyelmébe!

Műmalom 50 HP. Diesel-motorral. — Műmalom 60 HP. Diesel-motorral. — Gözmalom 5 járatu, 9 község központján olajmalommal. — Műmalom 7 járatu, 50 HP. nyersolaj motorral, olajmalommal. — Henger-malom 35 HP. szivógáz-motorral. — Kisebb gözmalomok, mind legjobb buza-termő vidékeken, lakóházakkal, gazdasági épületekkel, kedvező feltételekkel eladók. Megbizva: **HAASZ-IRODA** Arad, Strada Romanului 5. (Zrinyi-ucca.) 18502

HIRDETMEY.

Marans (jud. Bihor pless Beliu) notariatul cercual irodájában egy érettségizett, az állam nyelvét szóban és írásban bíró egyén mint „sub notar sub stitut”, törvényes fizetés és koszt mellett, azonnali alkalmazást talál.

1432 Notar cercual.

Egy háromszobás, elegáns irodahelyiség

főhelyen. Cím: „SAVOY”-le. dában Arad, Bulevardul Carol I. (Erzsébet-körút) 82. 136

Sámson a néma óriás.

Szenzációs akrobata film
LUCIANO ALBERTINIVEL, péntektől az

Urániában.

„Jeunesse“ leány divatszalon esinosan, izlésesen a legszebb kivitelben előnyösen készít tavaszi ruhákat és kabátokat. Arad, Bulev. General Dragalina 16. (Apponyi-körút 8.) I. em. 19025

CHATEAU PALUGYAI Fővárosi Timisoara (Temesvár) és Bánát részére **Kaufmann és Glauber-nál,** Timisoara, III. Pinta Asonesti (József-város) 8. — Telefon 174. szám. 388

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

FEHÉRNAMŰ HÁZIVÁRRÓNÓT keresnek. Str. Consistorului 12. (Batthyány-u. 13.) I. em. jobb. 1235

BILANZFÁHIGER SPEDITIONSBUCHHALTER findet sofortige Aufnahme bei Carol Lassen, Internationales Speditions haus Arad, Strada Alexandri 1. 1431

URASÁGI INAS, ki már ilyen minőségben alkalmazásban volt és jó bizonyítványokkal rendelkezik, a regátban alkalmazást nyerhet. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1433

PERFECT ápolóné, egy vasalóné állást keresnek. Cím Wallinger hirdetőjében Arad. 15.020

GYERMEKSZERETŐ, jóerkölcsű leányt keresek másfél éves fiamhoz. Dunajecz Arad, Strada Russu Sirianu (Aulich-uca) 8. 15.020

JÓL bevezetett posztbizlethez kevés tőkével szakember társ kerestetik. Cím Wallinger hirdetőjében Arad. 15.020

FIZETŐ és tanulóleányok felvételnek Salon de Mode M. Tóth új Neuman-palota Arad. 1439

Vétel és eladás.

REUMA szesz, kitűnően bevált szer készvény. csusz, Idegzsába, stb. ellen. Dr. Földes gyógyszertár Arad. 54

CLUB GARNITURA, varrógép, Wertheim-cassa, mészáros jég szekrény, gyönyörű szmirna szőnyeg, ebédlő szőnyegek, nagy tükör, toalet tükör, nagy fotel, szalon és háló berendezés, szivarka asztal, antik szekrények, dísztárgyak, asztalneműk, új férfi, női ruhák, női kabátok, íróasztal stb. eladók. Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-uca 23.) I. em. jobbra. 1000

TÖBB SZÁZ évfolyam belkötött folyóirat és nagy tömeg hangjegy olcsón árusítatnak ki Kerpelnél Arad. — Ugyanott kölcsönkönyvtár is. Telefon 385. 878

PERZSA és egyéb szőnyeget, bútort, antik tárgyakat, ezüstműt, fehéreneműt, kézműmunkát, festményeket, dísz tárgyakat bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (Batthyány-uca 23.) I. em. jobb. 1000

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédők, háló szobák, valamint kártyos áruk olcsó áron kaphatók. Wegenfeld Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 40a) 13585

NAGY CONSOLTÜKÖR és **SMYRNA-SZŐNYEGEK** elköltözés miatt 3500 leért sűrűsen eladó „Victoria” irodában Arad, Piata Avram Iancu 16. 1437

SVEICI himzések, cérna csipkék, valencien csipkék és betétek, csipke szövetek, tüllök nagy választéka érkezett harisnyák elősmert jó minőség, fekete és színes, mindenféle rövidárúk Hoffmann Sándornál Arad. 1394

HÁROM garnitúra cséplőgép Máv. és Hoffher gyártmányú eladó. Cím Schauer Covasint. 1391

RONGYOT keresünk megvételre, Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 600

ZONGORA rövid, keresztúros, „Stingl” gyártmányú, három pedálos, mahagoni, gyönyörű hanggal, eltávozás miatt eladó. Bővebbi megtudható Gladis Péter divatárúüzletében Ghiorocon. 16.012

HASZNALT ÓLOM megvételre keresték. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

ARADON 6000 □ öm föld könyvtárterületnek, gyümölcsfákkal bérbeadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1393

ARAD, Strada Episcopul Radu (Magyar-ucca) 10. modern sarokház eladó, átadható három szoba és üzlet helyiségek. Bővebbet ugyanott háztulajdonosnál. 1438

Üzletek.

ÜZLET áruval vagy anélkül forgalmas helyen eladó. Értekezhetni Kiselyinénál, Fehér Kereszt kávéházban, Arad. 1415

EGY világos szuterén pince kiadó. Arad, Strada 29. Decembrie No. 14. (Hasszinger-ucca 6.) 1430

BORBÉLY-ÜZLET lakással eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1436

Oktatás.

ROMÁN órákat vennék, lehetőleg katonaviselt fiatalembertől. Kétől az idevágó szak kifejezéseket is elsajátíthatom. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 900

Gyermek harisnyák HELLAS harisnya üzletben, ARAD, Lutheránus templom mellett. II minden színben és nagyeágban, legolcsóbban:

BENZINMOTOROKBAN

nagy raktár 3—16 lóerőig, Böhler gyártmányú dob-sinek, angol gépszij, forraszók, asbest zsínor és lemezek, klingerit, kőszelencék, henger és gépolajok, tovetaszir, kovács, lakatos, asztalos szerszámokban, épület és díszbutor vasalásokban, állandó nagy raktár a **LEGOLOSÓBB ÁRAK MELLETT.** 1200

FRATI BURZA, Arad, vaskereskedés

MEGÉRKÉZTEK

a legújabb tavaszi női felöltők,
kosztümök, női és férfi
ruhaszövetek nagy
választékban!

RADÓGYŰLÁ

divatárúháza Aradon.